

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1917 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av framställningar om krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare anställda hos riksdagen eller i dess verk.

I en inom första kammaren av herr *Holmquist* väckt motion (nr 109) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att under år 1917 krigstidstillägg och krigstidshjälp skola i huvudsaklig enlighet med de grunder, som i nämnda kungl. proposition föreslagits, eller de andra grunder, som kunna befinnas lämpliga och vilka vederbörande utskott behagade föreslå, utgå till befattningshavare, anställda hos riksdagen eller i dess verk (riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek samt justitie- och militieombudsmansexpeditionen);

och i en inom andra kammaren av herr *Widlund* väckt motion (nr 393) har hemställts, att riksdagen måtte besluta för år 1917 ut- anordna ett krigstidstillägg av 20 procent å förut utgående ersättning, dock lägst 150 kronor, högst 300 kronor, till befattningshavare anställd hos riksdagen eller i dess verk.

Dessa båda motioner hava för behandling överlämnats till riksdagens första särskilda utskott.

Utskottet har sedermera från bankoutskottet fått till sig överlämnade följande framställningar i detta ärende, nämligen:

1:o av styrelsen för riksbankstjänstemännens förening, som begär, att till riksbankens hela tjänstepersonal och jämväl till sådan för- utvarande, som från banken uppbär pension, må tillsvidare få utgå ett

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 11 saml. 1 avd. 2 häft. (Nr 2.) 1

mot minskningen i penningvärdet i möjligaste mån svarande dyrtidstillägg, räknat retroaktivt från och med år 1916;

2:o) av vaktpersonalen vid riksbankens huvudkontor, som begär dyrtidstillägg med 10 procent för år 1915, 30 procent för år 1916 och 40 procent för år 1917 ävensom ett särskilt tillägg för år 1917 åt dem som hava barn under 18 års ålder att försörja; samt

3:o) av maskinpersonalen vid riksbankens huvudkontor, som begär ett dyrtidstillägg av 40 procent, att utgå från och med år 1916.

Fullmäktige i riksbanken hava på det varmaste anbefallt dessa framställningar och hemställt, att såväl riksbankens nuvarande befattningshavare som de förutvarande befattningshavare, vilka från riksbanken åtnjuta pension, må beviljas krigstidshjälp till skäligt belopp.

Vidare hava fullmäktige i riksgäldskontoret, enligt vad bankoutskottet meddelat, i skrivelse den 1 februari 1917 i samband med förslag till omorganisation av riksgäldskontoret samt till löneroglering för riksgäldskontorets tjänstemän och vaktbetjäning hemställt, att, därest av förenämnda framställning från riksbankstjänstemännens förening m. m. föranleddes någon bankoutskottets hemställan till riksdagen om dyrtidstillägg eller krigstidshjälp, denna hemställan måtte omfatta jämväl tjänst innehavare vid riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek och riksdagens hus.

Slutligen har till utskottet remitterats en i militieombudsmannens senast avgivna ämbetsberättelse (sid. 374) gjord framställning angående krigstidstillägg eller krigstidshjälp åt befattningshavare vid militieombudsmannens expedition i enlighet med de grunder, efter vilka rätt till dylika förmåner kan varda befattningshavare vid statens ämbetsverk tillerkänd.

I denna framställning har anförts, bland annat, att ehuru för de vid riksdagens militieombudsmans expedition anställda befattningshavare avlönings- eller arvodesstat faststälts så sent som vid 1916 års riksdag, likväl vid jämförelse mellan denna stat och avlöningsstater för andra verk framginge, att den nämnda staten beräknats efter vanliga prissförhållanden och utan hänsyn till den av krigstillstånd framkallade dyrtid, som rådde redan vid statens fastställande, samt att behovet av krigstidshjälp eller krigstidstillägg för befattningshavare vid militieombudsmans expeditionen alltså finge antagas vara detsamma som för innehavare av jämförliga befattningar inom statsförvaltningen.

I anledning av motion och andra framställningar om beredande av krigstidshjälp under år 1916 åt befattningshavare hos riksdagen och dess verk erinrade bankoutskottet vid 1916 års riksdag i sitt den 4 juni 1916 häröver avgivna utlåtande (nr 61), att riksdagen på därom av statsutskottet i utlåtande nr 140 gjord hemställan godkänt vissa grunder för krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst. Utskottet ansåg för sin del, att samma grunder borde tillämpas beträffande den personal, som var anställd hos riksdagens verk (riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek, riksdagens hus samt justitie- och militieombudsmansexpeditionerna). För att kunna beräkna erforderliga belopp hade utskottet fått emottaga i vederbörlig ordning uppgjorda förslag å dem, som med tillämpning av dessa grunder kunde komma i åtnjutande av krigstidshjälp.

Av befattningshavare vid riksbankens såväl huvud- som avdelningskontor och Tumba bruk skulle enligt nämnda förslag 32 personer vara berättigade att erhålla krigstidshjälp, för vilket ändamål erfordrades ett belopp av 4,820 kronor.

Beträffande personalen vid riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek och riksdagens hus skulle erfordras ett belopp av 180 kronor samt för personalen vid justitieombudsmannens och militieombudsmannens expeditioner 60 kronor.

Vidkommande härefter den tillfälligt anställda personalen, vaktmästare hos kammare och utskott, extra portvakter m. fl., syntes även denna på grund av dyrtidsförhållandena böra komma i åtnjutande av någon förhöjning i sina arvoden. Utskottet hade emellertid ansett, att de grunder, vilka fastställts att gälla för ordinarie och med dem likställda befattningshavare, icke borde tillämpas i avseende å nämnda personal, och utskottet föreslog därför, att krigstidshjälp måtte få utgå med 10 procent av deras dagavlöningar. Enligt verkställd utredning erfordrades härför ett belopp av 4,380 kronor.

Utskottet hemställde alltså:

1:o) att riksdagen måtte bemyndiga fullmäktige i riksbanken att för beredande av krigstidshjälp åt befattningshavare vid riksbankens såväl huvud- som avdelningskontor samt vid Tumba bruk enligt de grunder, som funnes angivna i statsutskottets vid 1916 års riksdag utlåtande nr 140, av riksbankens medel använda ett belopp av 4,820 kronor;

2:o) att riksdagen måtte *dels* medgiva, att krigstidshjälp finge utgå ej mindre åt befattningshavare vid riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek och riksdagens hus enligt de i mom. 1:o) här ovan angivna grunder än

även till den vid 1916 års riksdag tillfälligt anställda personalen, vaktmästare hos kammare och utskott, extra portvakter m. fl., med tio procent av deras dagavlöning, *dels ock* bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att för ifrågavarande ändamål av anslaget till riksdagskostnader använda ett belopp av 4,560 kronor; samt

3:o) att militieombudsmannen måtte bemyndigas att för beredande av krigstidshjälp åt befattningshavare vid militieombudsmannens expedition enligt de i mom. 1:o) här ovan angivna grunder av förslagsanslaget till avlöning åt den vid nämnda expedition erforderliga tjänstepersonalen, till expenser, rese- och tryckningskostnader, hyresersättning m. m. använda ett belopp av 60 kronor.

Vad bankoutskottet sålunda föreslagit godkändes av riksdagen.

Utskottet

Utskottet anser för sin del, att krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1917 böra beviljas den personal, som är anställd vid riksdagens verk, d. v. s. riksbanken med Tumba bruk, riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek, riksdagens hus samt justitie- och militieombudsmansexpeditionerna, och att förmånerna i fråga böra få utgå till dessa befattningshavare efter samma grunder, som av utskottet i dess denna dag avgivna utlåtande nr 1 föreslagits beträffande befattningshavare i statens tjänst.

Kostnaden för dylika krigstidstillägg och krigstidshjälp åt nu ifrågavarande personal kan, enligt uppgjorda approximativa beräkningar, antagas komma att utgöra:

för riksbanken med Tumba bruk.....	omkring	kronor	270,000: —
» riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek			
och riksdagens hus	»	»	22,000: —
» justitieombudsmannens expedition	»	»	2,100: —
» militieombudsmannens expedition.....	»	»	2,900: —
		eller tillhopa omkring	kronor 297,000: —

Kostnaderna torde böra bestridas av samma förslagsvis beräknade medel, från vilka ifrågavarande institutioners avlöningar bestridas.

Vidkommande däremot de funktionärer, som äro tillfälligt anställda vid 1917 års riksdag, hos kamrarna, utskotten samt i riksdagens kansli, ävensom extra portvakter m. fl., synes det utskottet visserligen skäligt att dessa, med hänsyn till penningvärdets sjunkande, i år, lika väl som i fjol skedde beträffande vissa av dem, erhålla förhöjning i de arvoden, som under normala förhållanden för dem beräknas.

Då emellertid det stora flertalet av ifrågavarande tillfälliga funktionärer torde vara anställda i statens tjänst och följaktligen, vid bifall till utskottets nyssberörda förslag, få antagas erhålla krigstidstillägg och eventuellt krigtidshjälp såsom statstjänare, synes det utskottet icke lämpligt att i dylik form bereda dem förmåner även från riksdagen. Den till utgående efter behovsprincipen föreslagna krigstidshjälpen skulle för övrigt enligt utskottets nyss berörda förslag icke tillkomma andra extra befattningshavare än sådana, som den 1 januari 1917 innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid en och samma statsinstitution! innehåft stadigvarande anställning, och detta kan icke sägas vara förhållandet med ifrågavarande befattningshavare.

Beloppet av det arvode, som skäligen bör tillkomma dem, synes utskottet så nära sammanhänga med arbetets större eller mindre långvarighet och intensitet, att det icke lämpligen bör bestämmas enbart efter generella grunder. Utskottet anser sålunda, att ifrågavarande funktionärers gottgörelse bör bestämmas i överensstämmelse med mom. 2 i § 3 av de reglementariska föreskrifterna för riksdagen.

Beträffande slutligen den av fullmäktige i riksbanken väckta frågan om beredande av krigstidshjälp åt förutvarande befattningshavare, som från riksbanken åtnjuta pension, kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att för beredande under år 1917 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare vid riksbanken samt vid Tumba bruk enligt de grunder, som finnas angivna i utskottets denna dag avgivna utlåtande nr 1, av riksbankens medel använda erforderligt belopp;

2:o) att riksdagen må *dels* medgiva, att krigstidstillägg och krigstidshjälp enligt de här ovan i mom. 1:o) angivna grunder må under år 1917 utgå till befattningshavare vid riksgäldskontoret, riksdagens bibliotek och riksdagens hus, *dels ock* bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att för ifrågavarande ändamål av förslagsanslagen till riksdags- och revisionskostnader, till kostnader för riksdagens hus samt till avlöningar

m. fl. förvaltningskostnader vid riksgäldskontoret använda erforderliga belopp;

3:o) att riksdagen må *dels* medgiva, att krigstidstillägg och krigstidshjälp må under år 1917 utgå till befattningshavare vid justitieombudsmannens expedition enligt de i mom. 1:o) här ovan angivna grunder, *dels ock* bemyndiga justitieombudsmannen att för ifrågasvarande ändamål av förslagsanslaget till avlöning, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition använda erforderligt belopp;

4:o) att riksdagen må *dels* medgiva, att krigstidstillägg och krigstidshjälp må under år 1917 utgå till befattningshavare vid militieombudsmannens expedition enligt de i mom. 1:o) här ovan angivna grunder, *dels ock* bemyndiga militieombudsmannen att för ifrågasvarande ändamål av förslagsanslaget till avlöning, resekostnader och expenser m. m. för militieombudsmannen och hans expedition använda erforderligt belopp; samt

5:o) att ovanberörda motioner må anses besvarade genom vad utskottet under 1:o)—4:o) hemställt.

Stockholm den 4 maj 1917.

På utskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Odelberg, Klingspor, Lagerkvist, Nyström, Svensson* i *Skyllberg, Hellström, Wrangel* och *Wawrinsky*, samt

av andra kammaren: herrar frih. *Adelswärd, Tamm, Nilsson* i *Kabbarp, Henrikson, Lindqvist* i *Stockholm, Sommelius, Bärq* i *Katrineholm* och *Olsson* i *See*.